

Aan de voorzitter en (plv.) leden van de
Vaste Kamercommissie Justitie en Veiligheid en Defensie
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Briefnummer
25-123367

Onderwerp
Inbreng Commissiedebat Nationale
veiligheid en weerbaarheid 15 mei 2025

Den Haag
6 mei 2025

Telefoonnummer
+31 703490347

E-Mail
gielens@vnoncw-mkb.nl

Geachte dames en heren,

Eind vorig jaar heeft het kabinet in het licht van de militaire en hybride dreiging de [weerbaarheidsopgave](#) in beeld gebracht. VNO-NCW en MKB-Nederland onderstrepen de noodzaak om de maatschappelijke en economische weerbaarheid als ook militaire paraatheid te verhogen, inclusief de daarbij gewenste whole-of-society-approach. Veiligheid is immers een verantwoordelijkheid van ons allen; overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Alleen door publiek-private samenwerking kunnen we de weerbaarheidsopgave realiseren.

De in kaart gebrachte weerbaarheidsopgave is een startpunt die kansen biedt. Versterking van de weerbaarheid zal gepaard gaan met innovatiekracht en investeringen in brede weerbaarheid waarmee we ook t.a.v. andere dreigingen en gevaren weerbaarder zullen worden. Daarnaast biedt het een kans om de noodzakelijke publiek-private samenwerking te intensiveren.

Tegelijkertijd hebben VNO-NCW en MKB-Nederland serieuze zorgen over de realisatie van de omvangrijke weerbaarheidsopgave. Via de Voorjaarsnota 2025 is weliswaar extra budget vrij gemaakt voor Defensie (1,1 miljard euro) t.b.v. innovatie en industrie en voor het ministerie van Justitie en Veiligheid (70 miljoen euro vanaf 2027) t.b.v. vergroting van de maatschappelijke weerbaarheid, maar er zijn géén extra middelen vrij gemaakt voor verdere versterking van de weerbaarheid van de vitale infrastructuur en voor economische weerbaarheid, pijler 1 en 4 uit de weerbaarheidsopgave.

Versterking van de weerbaarheid van onze vitale infrastructuur (zowel fysiek als digitaal) en economie komt niet vanzelf tot stand. Het vergt structurele investeringen in kennis (inzicht in de waardeketens), het aanbrengen van (meervoudige) redundantie, vergroting van het herstelvermogen, vergroting van het risicobewustzijn van het mkb, vermindering van ongewenste afhankelijkheden, het aanbrengen van diversificatie, structureel oefenen etc. In een tijd waarin de inlichtingendiensten en de NCTV continue waarschuwen voor sabotage van vitale infrastructuren, hackaanvallen en spionage (in 2024 zijn zelfs daadwerkelijk pogingen tot cybersabotage op de Nederlandse drinkwater- en energievoorziening waargenomen), is het ontbreken van budget voor verdere versterking van de weerbaarheid van de vitale infrastructuur en economie uiterst zorgwekkend.

Continuïteit van vitale processen (zoals energie, telecom etc.) en een weerbare economie zijn immers randvoorwaardelijk voor het functioneren van de samenleving en voor borging van civiele ondersteuning aan de krijgsmacht.

De opgave voor het realiseren van een weerbare economie en verdere versterking van de vitale infrastructuur kan niet uitsluitend bij het bedrijfsleven worden gelegd. Het betreft een gezamenlijke inspanning en investering, van overheid én bedrijfsleven.

Voorts pleiten VNO-NCW en MKB-Nederland voor het volgende:

1. Ondersteuning van het brede bedrijfsleven (vitaal en niet-vitaal) bij versterking van de weerbaarheid

Verdere versterking van de weerbaarheid van onze vitale processen en economie in het licht van de hybride en militaire dreiging is een gedeelde verantwoordelijkheid van bedrijfsleven en overheid en vereist dan ook gezamenlijke inspanningen en investeringen. VNO-NCW en MKB-Nederland voelen én nemen die verantwoordelijkheid. In samenwerking met het ministerie van Economische Zaken wordt aan de hand van een aantal scenario's met het brede bedrijfsleven geïnventariseerd wat vanuit het bedrijfsleven nodig is om de eigen weerbaarheid te versterken en dat van de keten en wat vanuit de overheid aan (ondersteunende) maatregelen nodig is om bedrijven in staat te stellen de noodzakelijke maatregelen te kunnen treffen. Hieruit is onder meer gebleken dat bedrijven in eerste instantie vooral behoefte hebben aan handelingsperspectief en een duidelijke vraagarticulatie vanuit de overheid.

Inzet van VNO-NCW en MKB-Nederland is dat:

1. De overheid in samenwerking met VNO-NCW en MKB-Nederland in de tweede helft van dit jaar een bewustwordings- en activatiecampagne gericht op het brede bedrijfsleven uitrolt. Onderdeel van de campagne moeten een duidelijke vraagarticulatie / oproep vanuit de overheid aan het bedrijfsleven zijn en een concreet en behapbaar handelingsperspectief waarmee bedrijven hun basisweerbaarheid kunnen vergroten, inclusief de nodige tools waaronder bv. checklists. Een campagne is benodigd om in navolging op de vele waarschuwingen vanuit de inlichtingendiensten en NCTV bedrijven een handelingsperspectief te bieden. Wanneer deze opvolging uitblijft, is de kans aanwezig dat de urgentie op het onderwerp weg ebt.
2. Het kabinet in gesprek gaat met het georganiseerde bedrijfsleven over de benodigde investeringen, oefeningen en verdere campagnes om de weerbaarheid van de vitale infrastructuur en onze economie verder te verstevigen (pijler 1 en 4), en met Prinsjesdag 2025 de nodige budgettaire ruimte opneemt in de miljoenennota, waarbij specifiek gekeken wordt naar:
 - Benodigde ondersteunende maatregelen aan het bedrijfsleven, waaronder het inrichten van een weerbaarheidsloket voor bedrijven, tegemoetkoming bij het treffen van de gevraagde (basis)weerbaarheidsmaatregelen etc.
 - Investeringen in de benodigde redundantie van onder meer de elektriciteits- en telecom voorziening en overige vitale processen.
 - Investeringen in infrastructuur voor vervoer van zwaar materieel.

2. Een meer formele status voor het Geopolitieke en weerbaarheidsberaad met een in de basis vaste samenstelling

Overleg tussen overheid en bedrijfsleven op strategisch niveau omtrent nationale veiligheid en geopolitieke weerbaarheid verlopen op dit moment vaak nog ad hoc en niet altijd optimaal. Dit is onwenselijk. Bescherming van de nationale veiligheid en versterking van onze geopolitieke weerbaarheid is immers een gezamenlijke inspanning.

Juist hierom is in 2024 een tweetal Kamermoties aangenomen die vragen om enerzijds de inrichting van een geopolitieke raad bestaande uit betrokken ministeries, inlichtingendiensten en relevante afgevaardigden uit het bedrijfsleven¹ en anderzijds om uitbreiding van de Nationale Veiligheidsraad met alle voor veiligheid en weerbaarheid relevante organisaties².

In reactie hierop kondigde het kabinet in de Kamerbrief van december jl. aan een publiek-privaat *Geopolitieke en weerbaarheidsberaad* in te zullen richten. Doel is om leden van het kabinet, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke partners in wisselende samenstelling regulier samen te brengen in een informele en vertrouwelijke setting om relevante ontwikkelingen te bespreken met het oog op versterking van onze weerbaarheid.

VNO-NCW en MKB-Nederland verwelkomen een publiek-privaat *Geopolitieke en weerbaarheidsberaad*. Echter, wij pleiten voor een meer formele status en structurele borging van het beraad als ook een in de basis vaste samenstelling. Dit is noodzakelijk voor het uitdenken en uitzetten van lange termijn lijnen over wat nodig is voor een weerbare samenleving en economie.

3. Snel duidelijkheid over de behoeftestelling van Defensie

Defensie richt zich binnen de weerbaarheidsopgave op de paraatheid van de krijgsmacht en de vraag wat gereedstelling of conflict van de maatschappij zou vragen. Hetgeen Defensie bij gereedstelling of conflict van de maatschappij en bedrijfsleven nodig heeft, ook wel de behoeftestelling genoemd, moet zo snel mogelijk in kaart worden gebracht en worden gedeeld met het bedrijfsleven. Dit beeld is benodigd om te bezien hoe de economie kan blijven functioneren wanneer vanuit Defensie een groot beroep op het bedrijfsleven (in termen van materieel, personeel én brandstoffen t.b.v. militaire mobiliteit) en infrastructuur wordt gedaan, waar zich eventuele verdelings- en schaarste vraagstukken zullen voordoen en hoe deze zoveel als mogelijk kunnen worden ondervangen. Hierbij benadrukken VNO-NCW en MKB-Nederland dat het essentieel is dat er goede balans komt tussen hetgeen Defensie nodig heeft en wat nodig is voor het blijven functioneren van de economie en daarmee maatschappij.

4. Opschaling van de Nederlandse defensie-industrie

Europa en Nederland zijn momenteel onvoldoende in staat om de nationale en bondgenootschappelijke veiligheid en de internationale rechtsorde en stabiliteit te borgen. Deze ontwikkelingen onderstrepen de noodzaak en urgentie van een sterk Europa en een sterk Nederland. Dit vraagt om zelfredzaamheid, slagkracht en handelingsvermogen. Om dit te realiseren, is het noodzakelijk dat de productie- en leveringszekerheid van munitie en ander defensiematerieel substantieel wordt verhoogd. Via het publiek-private platform 'Defport' wordt hier voortvarend invulling aan gegeven.

5. Behoud van basisindustrie in Nederland

Basisindustrieën leveren grondstoffen en halffabricaten die onmisbaar zijn voor andere sectoren. Als gevolg van hoge energiekosten en belastingen, verdwijnt er steeds meer basisindustrie uit Nederland. Dit is zorgwekkend, niet alleen vanwege het verdienvermogen van Nederland maar ook vanuit economische weerbaarheid en strategische autonomie. Onder meer de Coronacrisis heeft de kwetsbaarheid laten zien van de afhankelijkheid van derden.

Wij pleiten ervoor dat het belang van behoud van de basisindustrie wordt betrokken bij de realisatie van de weerbaarheidsopgave. Hierbij verwijzen we graag naar de *Clean Industrial Deal* van de Europese Commissie. Dit initiatief biedt een routekaart waarbij versterking van de weerbaarheid, concurrentiekracht én verduurzaming van de industrie hand in hand gaan. Nu is het vooral van belang dat de plannen ook daadwerkelijk worden omgezet in concrete acties.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 36 410 V, nr. 48

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 30 821, nr. 220

6. Een krachtige en strategische handelspolitiek

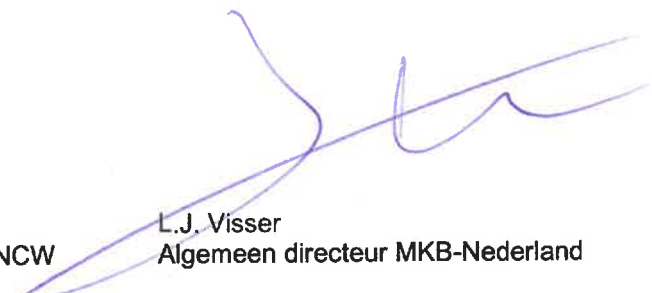
Naast behoud van basisindustrie in Nederland, is vanuit economische weerbaarheid ook diversificatie van internationale handelspartners nodig. De recente handelspolitieke ontwikkelingen in de Verenigde Staten maken de noodzaak hiertoe alleen maar groter. Er moet op een andere manier naar handelsverdragen worden gekeken, bijvoorbeeld door flexibeler markttoegang tot de EU voor opkomende economieën. Juist nu moet de EU en Nederland het Mercosur-akkoord omarmen, maar ook nieuwe akkoorden met de ASEAN-landen en India. Handelsverdragen zijn essentieel voor het veiligstellen van onze grondstoffen en om onze kritieke control points veilig te stellen, ofwel, het creëren van strategische (on)afhankelijkheden.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met beleidssecretaris Sabine Gielens van VNO-NCW en MKB-Nederland, gielens@vnoncw-mkb.nl.

Met vriendelijke groet,

drs. F.W. Vijselaar
Algemeen directeur VNO-NCW

L.J. Visser
Algemeen directeur MKB-Nederland